

ФІВКІН ПЕТРО МИКОЛАЙОВИЧ

начальник кафедри права національної безпеки та правової роботи Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЯРЕМА ДАР'Я МИКОЛАЇВНА

студентка 2 курсу 1 групи кафедри підготовки офіцерів запасу Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОНІТОРИНГУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ЕЛЕМЕНТ
РАНЬОГО ВИЯВЛЕННЯ ЗАГРОЗ ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ**

Правове регулювання моніторингу соціальних мереж, як елемент раннього виявлення загроз державній безпеці в сучасних умовах, набуває особливої актуальності у зв'язку з гібридним характером збройних конфліктів, інтенсивною цифровізацією (діджиталізацією) суспільства та зростанням ролі інформаційного простору як елемента арени збройного та інформаційного протиборства. Соціальні мережі трансформувалися з інструменту комунікації у складну інформаційно-аналітичну екосистему, що здатна як формувати суспільні настрої, так і виступати каналом поширення деструктивного контенту, включаючи дезінформацію, інформаційно-психологічні операції та координацію протиправної діяльності. У цьому контексті моніторинг соціальних мереж постає не лише як технічний чи організаційний інструмент, а як складова системи забезпечення національної безпеки, що потребує належного правового регулювання.

Нормативною основою для здійснення такого моніторингу в Україні є комплекс актів різного рівня, передусім Конституція України, яка встановлює баланс між правом на свободу слова та необхідністю захисту національної безпеки, територіальної цілісності та громадського порядку. Відповідно до статті 34 Конституції України здійснення свободи вираження поглядів може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, що створює правову основу для впровадження механізмів контролю інформаційного простору [1]. Водночас такі обмеження повинні відповідати принципам законності, необхідності та пропорційності, що впливають як із національного законодавства, так і з міжнародно-правових стандартів.

Ключове значення у формуванні правового режиму моніторингу соціальних мереж має Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», який визначає організаційні та правові засади функціонування національної системи кібербезпеки. Згідно з його положеннями, держава забезпечує формування та реалізацію політики у сфері кібербезпеки з урахуванням наявних і потенційних ризиків, а також впровадження механізмів виявлення та реагування на кіберзагрози [2]. У цьому контексті моніторинг соціальних мереж виступає одним із інструментів збору та аналізу інформації про потенційні загрози, що відповідає ризик-орієнтованому підходу, закріпленому в законодавстві.

Важливим елементом правового регулювання є також підзаконні нормативно-правові акти, які деталізують механізми взаємодії суб'єктів кібербезпеки. Зокрема, Порядок взаємодії суб'єктів національної системи реагування на кіберінциденти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.11.2025 № 1471, передбачає координацію дій між правоохоронними, розвідувальними та контррозвідувальними органами, що включає обмін інформацією та проведення аналітичних заходів [3]. Саме в межах такої взаємодії здійснюється моніторинг інформаційного простору, включаючи соціальні мережі, як джерело оперативної інформації про загрози.

Законодавство України також опосередковано регулює моніторинг соціальних мереж через норми, що визначають повноваження суб'єктів сектору безпеки і оборони, зокрема Служби безпеки України, Національної поліції та розвідувальних органів. У межах оперативно-розшукової діяльності та контррозвідувальної діяльності ці органи мають право здійснювати збір інформації з відкритих джерел, до яких належать і соціальні мережі, що дозволяє виявляти

загрози на ранніх стадіях їх формування [2]. При цьому важливим є дотримання вимог законодавства про захист персональних даних і недоторканність приватного життя.

Особливістю українського досвіду є те, що правове регулювання моніторингу соціальних мереж формується в умовах триваючої збройної агресії, що зумовлює підвищені вимоги до ефективності механізмів раннього виявлення загроз. У цьому контексті значення набувають не лише класичні кіберзагрози, але й інформаційно-психологічні операції, спрямовані на дестабілізацію суспільства, підрив довіри до державних інституцій та деморалізацію населення.

Водночас існує низка проблем правового регулювання у цій сфері. По-перше, відсутність спеціального закону, який би комплексно регулював моніторинг соціальних мереж, призводить до фрагментарності правового регулювання та потенційних колізій між різними нормативними актами. По-друге, існує ризик надмірного втручання держави у сферу свободи слова, що може призвести до порушення прав людини. По-третє, швидкий розвиток технологій випереджає можливості законодавця, що ускладнює створення ефективних правових механізмів.

З огляду на це, перспективним напрямом удосконалення правового регулювання є розроблення спеціалізованого законодавства, яке б чітко визначало правові підстави, межі та процедури здійснення моніторингу соціальних мереж. Таке законодавство має базуватися на принципах верховенства права, пропорційності та підзвітності, а також враховувати міжнародні стандарти у сфері прав людини.

Отже, моніторинг соціальних мереж як елемент раннього виявлення загроз державній безпеці є об'єктивною необхідністю в умовах сучасних викликів. Його правове регулювання в Україні характеризується комплексністю та динамічністю, поєднуючи норми конституційного, адміністративного, інформаційного та кримінального права. Водночас подальший розвиток цієї сфери потребує забезпечення балансу між інтересами державної безпеки і правами людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.03.2026)
2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 28.03.2026)
3. Порядок взаємодії суб'єктів національної системи реагування на кіберінциденти: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 13.11.2025 № 1471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1471-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.03.2026)

ХАДЖИНОВ АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

здобувач вищої освіти 123 навчальної групи
факультету забезпечення державної безпеки
Київського інституту Національної гвардії
України

РОМАШКО ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ

старший викладач кафедри забезпечення
державної безпеки Київського інституту
Національної гвардії України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Безпека військової діяльності в умовах воєнного стану є складовою воєнної безпеки держави та однією з базових передумов збереження боєздатності військових формувань. Її правове забезпечення ґрунтується на нормах Конституції України, спеціальному